

**Till Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt
Länsstyrelsen i Norrbottens län
971 86 Luleå**

Yttrande till samrådsunderlag för Bottenvikens vattendistrikt

Naturskyddsföreningen i Norrbottens län har givits möjlighet att inkomma med synpunkter med anledning av det samråd Vattenmyndigheten för Bottenvikens vattendistrikt kungjort. Med den kunskap vi har ger vi ett yttrande över Vattenmyndighetens samrådsunderlag och delger vår ståndpunkt i möjligaste utsträckning. Vi har inriktat oss på att överskådligt granska åtgärdsprogrammet och miljökonsekvensbeskrivningen. Förvaltningsplanen har vi inte penetrerat eftersom vi har bedömt att ovannämnda program är det som anger inriktningen och är styrande.

Åtgärdsprogrammet

Vi inom Naturskyddsföreningen i Norrbottens län anser att åtgärdsprogrammet för Bottenvikens vattendistrikt med tillhörande konsekvenser avviker till viss del från Vattenförvaltningsförordningen (VFF). I åtgärdsprogrammet redovisas i viss mån konkreta åtgärder och kostnader, men vi saknar ingående analyser av vad åtgärderna leder till. För att uppnå tagna miljö kvalitetsnormer borde viktiga insatser framgå i analysen av föreslagna åtgärder. Därför vore det viktigt att mer konkret ange vilka insatser som prioriteras och hur Vattenmyndigheten tänker åtgärda dem. Programmet ska enligt VFF vara ledande men utan ingående analyser kan åtgärdsplanen delvis förlora sin verkan och därmed försvinner även den normativa effekten som planen ska ha enligt VFF.

Den inledande sammanfattningen av åtgärdsplanen innehåller enbart en uppskattning av de direkta investeringskostnader som belastar statliga och kommunala myndigheter. Vi inom Naturskyddsföreningen i Norrbottens län ser att kostnadsberäkningen för tagna åtgärder inte har beaktat produktionsbortfallet för industrin, ej heller den ekonomiska nyttan av att investera i en förbättrad miljö. Om alla kostnader inte beaktas vid den företagna analysen ger det oroväckande signaler för hur planen ska kunna implementeras. I åtgärdsprogrammet tar Vattenmyndigheten upp artikel 11 i Ramdirektivet för vatten (RDV), som handlar just om åtgärdsprogram för vatten, men i underlaget framkommer inga bedömningar av den mest kostnadseffektiva kombination av åtgärder när det gäller vattenanvändningen som skall ingå i det åtgärdsprogram som avses i artikel 11 enligt bilaga III i RDV. För att kunna göra denna bedömning krävs det att man tar fram reella fysiska åtgärder för att kunna göra beräkningar på presumtiva kostnader.

För att kunna göra ett bra åtgärdsprogram enligt ovan bör Vattenmyndigheten göra en inträngande analys av åtgärderna som den avser företaga för att kunna implementera åtgärdsförslagen enligt VFF. Det vore bra om Vattenmyndigheten ser till att föreskriva vilka åtgärder som den avser ge företräde åt och ange en huvudansvarig för fullföljande av det normativa åliggandet.

Vi har även funnit vissa brister i åtgärdsprogrammet jämfört med det som krävs enligt SFS 2004:660 (Förordning om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön) 6 kap. 5 §. Bland annat

saknas punkt 2 och 3 (2. åtgärder för att i den mån det är behövligt åstadkomma omprövning av tillstånd till eller villkor för miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet; och 3. åtgärder för att upptäcka och beivra brott mot bestämmelser till skydd för vatten). Även punkterna 4 och 5 framkommer inte tydligt nog i åtgärdsprogrammet (4. åtgärder för att hindra eller reglera diffusa utsläpp av förorenande ämnen och 5. åtgärder för att förebygga eller begränsa att föroreningar indirekt tillförs grundvatten). I texten hänvisas mycket till Miljöbalken och fastställda miljö kvalitetsmål vilket inger en trygghet av att Sverige redan har i stort sett tillfredsställande lagstiftning inom miljöområdet. Inte desto mindre är det viktigt att även tillämpa SFS 2004:660 i större utsträckning samt att fler egna konkreta initiativ beskrivs i texten som grund för det fortsatta samrådet.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Miljökonsekvensbeskrivningens innehåll styrs av miljöbalkens bestämmelser och återfinns i 6 kap. 12 § miljöbalken. Naturskyddsföreningen i Norrbottens län anser att Vattenmyndigheten uppfyllt miljöbalkens krav på en korrekt miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. 12 §. MKB:n innehåller även en del konkreta åtgärder.

Vad avser miljöaspekterna under kapitel 4.4 (Åtgärdsprogrammet och miljöaspekterna) så görs dock en begränsad beskrivning av dessa och vi inom Naturskyddsföreningen lyckas inte få grepp om hur betydande dessa är. Till exempel saknas åtgärder mot miljögifter. Som vi har läst i Förvaltningsplanen s. 50 och i åtgärdsprogrammet s. 42 uppnår inte 12 % av sjöarna och 75 % av vattenförekomsterna i Bottenvikens vattendistrikt statusen god kemisk status mest på grund av förhöjda kvicksilverhalter i fisk, i vilket är anmärkningsvärt i en relativt ren och orörd del av Europa! Inte många tänker på att gravida och ammande mödrar bör avstå från att äta insjöfisk just på grund av de höga kvicksilverhalterna. Kviksilver kan övergå till den opolära formen metylkvicksilver i biologiska system och kan därmed passera blod-hjärnbarriären och orsaka nervskador, vilket gör den så farlig och bioackumulerbar. Därför är det högst märkligt att MKB:n inte nämner ordet kvicksilver alls och åtgärdsplanen saknar åtgärder med hänvisning till "bristen på data". Vattenmyndigheten hänvisar till tabell 2 i MKB:n men i den framgår inga svar på de frågeställningar som Miljöbalken kräver. En omarbetning bör till följd därav vidtagas av Vattenmyndigheten så att kapitel 4.4 visar en klarare bild av hur Vattenmyndigheten kommer fram till den bedömning som den gör och att i kapitlet redogöra för alla miljöaspekter för att skapa gynnsammare förutsättningar för gemene man att sätta sig in i den sammanlagda påverkan av vattenmiljön inom Bottenvikens vattendistrikt.

Vi ser det som ytterst viktigt att Vattenmyndigheten i MKB:n på ett korrekt förfaringsätt gör avgränsningarna så att vi som berörs på ett enkelt vis kan få gestaltat så kallad miljöpåverkan som är betydande i MKB:n. Därutav bör Vattenmyndigheten implementera det i fattade beslut som berör Bottenvikens vattendistrikt.

Hur ämnar man fullgöra miljö kvalitetsnormerna i analogi med förordad plan?

Bottenvikens samrådsförslag inleds med en lång lista med olika styrmedelsåtgärder och förslag på utredningar som det finns behov av och som är riktade till olika myndigheter. Delar av punkterna är enbart kunskapshöjande idéer och det är osäkert om de kommer att bidra till att miljö kvalitetsnormerna uppfylls. Vi anser att man bör inrikta sig mot att ge konkreta förslag på fysiska åtgärder som bidrar till förverkligande av målinriktningar och inte minst att

Vattenmyndighetens prioritering i möjligaste mån framgår i förslagen. I problembeskrivningen i åtgärdsprogrammet ges bilden av att Vattenmyndigheten själva är tveksam till om man kan uppnå gällande miljö kvalitetsnormer och det är ur vår synpunkt oroväckande. Därav är det ytterst viktigt att man tar fram konkreta åtgärder och ger planen den jurisdiktion den ska ha.

Den inledande listan om åtgärder i programmet som vi redan berört följer inte 6 kap. 6 § VFF ([...] bedömning av såväl de ekonomiska som de miljömässiga konsekvenserna av åtgärderna, varvid kostnader och nytta skall kvantifieras) och saknar därmed en korrekt bedömning av de miljömässiga och ekonomiska konsekvenserna av åtgärderna som föreslås i texten. I det givna åtgärdsprogrammet framkommer det i konsekvensbeskrivningen en del åtgärder men hur dessa ska genomföras är inte lika uppenbart för en lekman och ytterst knapphändiga i vissa fall. Vi anser att åtgärdsprogrammet bör förbättras i detta avseende, vilket ger dokumentet en starkare styrning. Berörda myndigheter får till följd därav gripbara åtgärdsanspråk redovisade i åtgärdsprogrammet och kan följaktligen på bästa sätt uppnå en bättre vattenmiljö inom Bottenvikens vattendistrikt.

Vi har med detta en åsikt om att det i högsta grad är viktigt att man i åtgärdsprogrammet upplyser hur man avser uppnå bättre tillstånd inom Bottenvikens vattenmiljö och fastställa konkreta – ingående analyserade och prioriterade – åtgärder så att miljö kvalitetsnormerna uppfylls i enlighet med Vattenförvaltningsförordningen och Ramdirektivet för vatten. Åtgärder som man vill företaga framledes och där inte ingående förarbeten har utförts ska givetvis inte i detta skede nedtecknas i det framtagna normativa åtgärdsprogrammet.

Internationell samordning

Stora delar av Bottenvikens vattendistrikt delas med Finland och till viss del Norge, till exempel Torne älvs avrinningsområde. Enligt Vattendirektivet skall internationella avrinningsområden förvaltas i samråd med länderna; Vattenförvaltningen skall utgå från avrinningsområde och inte från nationella eller administrativa gränser. Trots det har Vattenmyndigheten inte tydliggjort hur samrådet mellan Sverige, Finland och Norge om de gemensamma avrinningsområdena skall genomföras och i vilka aspekter grannländerna tänker rådgöra. I såväl åtgärds- som förvaltningsplanerna samt i MKB:n och MKN presenteras endast tillståndet och de olika vattenparametrarna på den svenska sidan. De omtalade workshops och möten som har hållits mellan svenska och finska respektive norska myndigheter om de Skandinaviska gränsöverskridande avrinningsområdena är en bra början men räcker tyvärr ej; samordningen mellan länderna bör implementeras mycket mer i samrådsarbetet.

Förklaringen till att samordning ej skett mellan Sverige och Finland framgår av kapitel 12: skillnader mellan ländernas vattenförvaltningar. Det tyder på brister vid planeringen av åtgärdsprogrammet. Med en förbättrad samordning hade vattenmyndigheten mycket tydligare kunnat presentera de gemensamma behov och åtgärder som krävs och som kan påverka den gemensamma vattenkvaliteten. Naturskyddsföreningen väntar nu på den gemensamma samordningen mellan länderna kring svaren till EU år 2010. Det är viktigt att detta klarläggs i MKB:n i enlighet med Miljöbalkens och Vattendirektivets bestämmelser.

Sammanfattningsvis kan Naturskyddsföreningen i Norrbottens län konstatera att vi har stort förtroende för Vattenmyndigheten för Bottenvikens vattendistrikt som har lagt ner ett gediget

arbete för att kartlägga och kategorisera området vatten. Vi är Sveriges största miljöorganisation och många av oss arbetar ideellt med miljöfrågor. Därför uppskattar vi mycket detta samrådsarbete som leder fram till ett mer hållbart utnyttjande av vattnet och som även främjar andra stora intressegrupper som sportfiskare och turister. Av denna orsak har vi lagt fram de ibland hårda synpunkter vi anser kommer att förbättra Vattenmyndighetens nödvändiga arbete med att bevara våra älskade vatten.

Lars Andersson, ordförande,

Naturskyddsföreningen i Norrbottens län